

Naturvernforbundet
Hordaland

avdeling
Hordaland

Bergen og Hordaland Turlag

NJFF
Hordaland

Alver kommune

post@alver.kommune.no

Bergen, 17. november 2023

Dette innspillet sendes på vegne av Bergen og Hordaland Turlag (DNT), BirdLife Norge avd. Hordaland, Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, og Bergen og Omland Friluftsråd.

Områdereguleringsplan for Dalstø–Mjåtveitstø

Høringsuttalelse fra Forum for natur og friluftsliv Hordaland

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hordaland viser til høringsfrist av 17. november for områdereguleringsplan for Dalstø–Mjåtveitstø, og ønsker med dette å komme med våre høringsinnspill.

Helt innledningsvis tar vi med at dette er en omfattende plan, med mange dokumenter. FNF Hordaland har begrenset med tid og ressurser til å gå gjennom alle sakspapirene. Denne uttalelsen er derfor ikke uttømmende, men vi har valgt å fokusere på de momentene som vi mener det er aller viktigst å få med.

Vi håper selvsagt at kommunen som planmyndighet følger opp de tingene vi her bemerker, og at Statsforvalteren i Vestland, som skal føre kontroll med kommunens arealforvaltning, også merker seg den praksisen som råder i mange arealsaker, der kunnskapsgrunnlaget om natur- og friluftslivsverdier er svært mangelfullt. Vi mener at denne saken er et godt eksempel på at systemet ikke fungerer etter den hensikten som er nedfelt i lovverket.

Svært mangelfull konsekvensutredning

Det er kun en svært liten del av reguleringsplanen som er konsekvensutredet; kun omtrent 20 dekar av planens *totale byggeareal* på 429,8 dekar (da er ikke formål som f.eks. turveg tatt med som byggeareal); noe som utgjør kun 4–5 prosent. Dette er blant annet begrunnet med at det øvrige planområdet er i tråd med overordnet plan (nå kommunedelplan, tidligere KPA for Meland kommune).

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
hordaland@fnf-nett.no | Tverrgt. 4-6, 5017 Bergen | 99 62 28 30
organisasjonsnummer 918 407 855 | www.fnf-nett.no/hordaland

Figur hentet fra konsekvensutredningen, der plangrensa er svart stiplet linje (696,2 dekar), influensområdet er gul stiplet linje, og de fem blå polygonene er delområdene som er konsekvensutredet, og som til sammen utgjør omtrent 20 dekar. Kilde: Ard arealplan.

Konklusjonen for verdi og påvirkning av naturmangfold i *Konsekvensutredning for Dalstø–Mjåtveitstø* (fra Ard arealplan) er vist nedenfor, og viser at naturverdiene som er utredet, er *uten betydning* og at påvirkning, som følge av at reguleringsplanen blir realisert, er *ubetydelig*. Denne klassifiseringen skyldes at konsekvensutredningen kun dekker et svært lite område av planens totale areal.

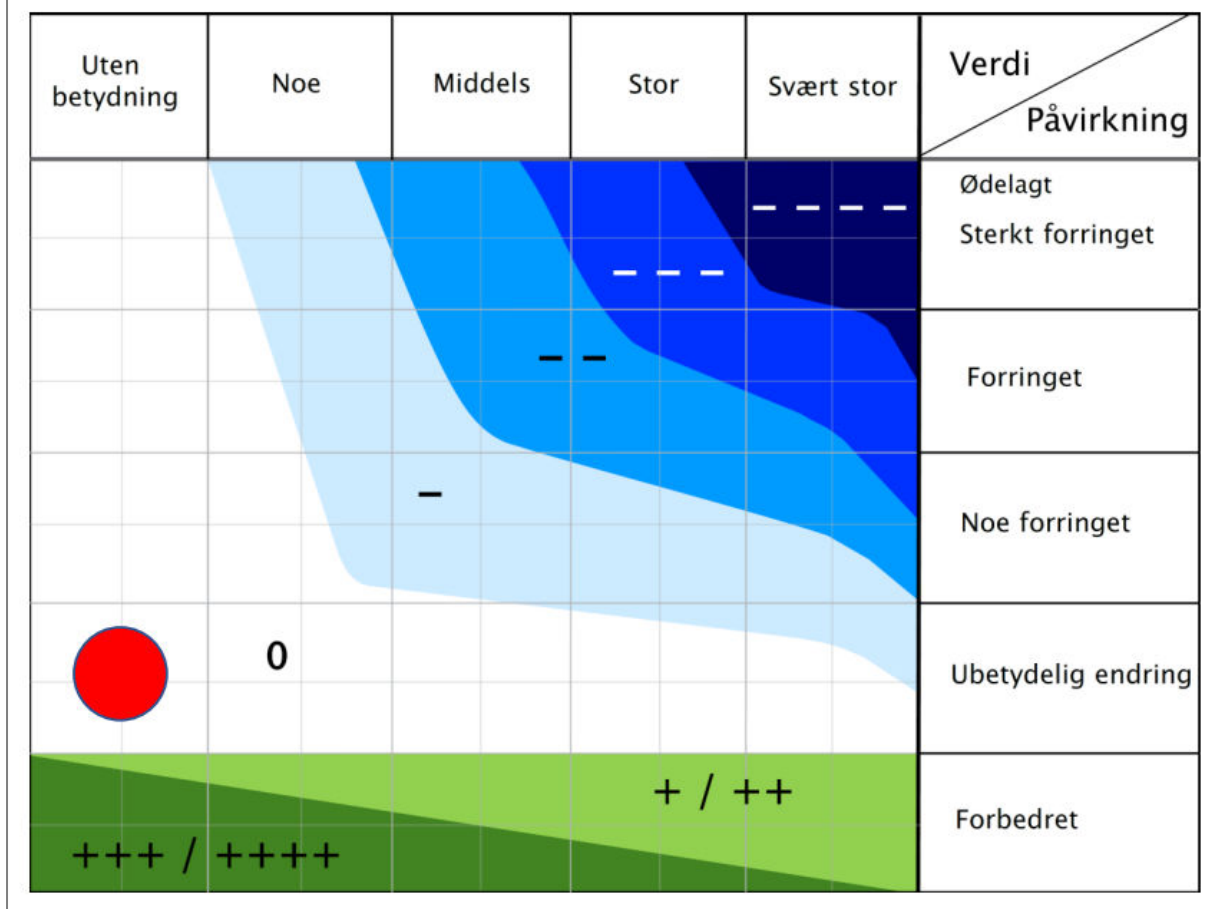
Tatt i betraktning at konsekvensene som reguleringsplanen *faktisk* vil få for naturmangfoldet i det aktuelle området, helt åpenbart er betydelig større enn det som kommer fram av konsekvensutredningen, mener vi at konklusjonen her kan fremstå som direkte villedende overfor de som skal fatte en beslutning i denne omfattende arealsaken. Dette mener vi er alvorlig.

Når man først har laget en konsekvensutredning, er det overraskende at tiltakshaver her har sett seg blind på hvilke områder er i tråd med overordnet plan, og hvilke som ikke er det.

Kapittelet *Konsekvensutredning* i planbeskrivelsen starter bra; med å sitere formålet med forskrift om konsekvensutredninger: «Føremålet med forskrift om konsekvensutgreiing (KU) er å sikre at det under førebuing av planar og tiltak blir teke omsyn til miljø og samfunn.» Det er dog synd at man i fortsettelsen ikke har tatt hensyn til forskriftens formål når man har utformet selve konsekvensutredningen – da ved at kun en svært liten del av planens areal har blitt konsekvensutredet.

Figur 30. Skala for påverknad for tema naturmangfold.

Konsekvensvifte for tema naturmangfold:

Det er spørsmålet om planens vesentlige «virkninger for miljø eller samfunn» – jf. bl.a. kuf § 10 – som det er vesentlig å besvare på en korrekt måte når det skal vurderes om en konsekvensutredning skal ligge til grunn for et planvedtak. Jamfør også veilederen om kuf § 10 (datert 29. juni 2017).¹

I den aktuelle planen er det særlig forekomsten av truede arter og truet naturtype som tilsier at det her skulle vært foretatt en konsekvensutredning av *hele* planområdet (se bokstav b i kuf § 10, tredje ledd) – se oversikt over truede arter og naturtyper i plan- og influensområdet på neste side.

I tillegg vil tiltaket medføre store klimagassutslipp (jf. bokstav g i kuf § 10, tredje ledd), så dette punktet mener vi også bør ha relevans for utformingen av konsekvensutredningen. Klimagassutslipp inkluderer utslipp fra skog, jord og myrer i anleggsfasen, direkte utslipp fra kjøretøy og maskiner i bygge- og anleggsfasen, samt utslipp i forbindelse med omfattende transportbehov for innbyggere etter at hele planen har blitt realisert.

¹

https://www.regjeringen.no/contentassets/167047e811414896b04ec2504dd63995/veileder_kuforskriften_vesentlige_virkninger.pdf

Fra veilederen til kuf § 10 fremstår det klart at et tiltak som påvirker truede arter og naturtyper i den grad som den aktuelle planen gjør, vil kreve en konsekvensutredning. Det står midt på side 9 at «dersom det er et stort tiltak vil konsekvensutredning utløses, og da særlig i de tilfeller inngrepet er irreversibelt.» Da forutsatt at ett eller flere kriterier fra tabellen i veilederen er oppfylt, herunder f.eks. kriteriet om påvirkning på truede arter og/eller naturtyper og/eller kriteriet om vesentlige klimagassutslipp.

Vi tar også med at punktene *Naturmangfold og grønne verdier* og *Rekreasjon og friluftsliv* utgjør til sammen mindre enn 1,5 side i planbeskrivelsen (se side 77 og 78 i planbeskrivelsen). Tidlig i første avsnittet står det for øvrig at «ein har tilstrekkeleg kunnskap om verknaden av framlegget til reguleringsplan, og at dette ikkje vil ha vesentleg verknad for naturmangfaldet i området». Etter vår mening skal det ikke mer til enn en rask kikk på plankartet, for å forstå at sitatet ovenfor umulig kan stemme overens med virkeligheten. Vi er altså her uenige i det som helt overordnet legges til grunn i planbeskrivelsen.

For å få et bilde av de faktiske miljøvirkningene av planen – og for å få utredet eventuelle avbøtende tiltak og gode alternativer – er det vår klare oppfatning at det i denne saken må foreligge en konsekvensutredning for hele planområdet (jf. kuf § 10, om vesentlige virkning for miljø og samfunn).

Vi minner for ordens skyld om kuf § 1:

Formålet med forskriften er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av planer og tiltak, og når det tas stilling til om og på hvilke vilkår planer eller tiltak kan gjennomføres.

Kunnskapsgrunnet om naturmangfold

I Rådgivende biologer sin naturmangfoldrapport fra 2018 (tabell 5) er det til sammen vist til åtte rødlistede arter «innenfor planavgrensningen ved Dalstø-Mjåtveitstø», som i oppsummeringen for influensområdet (tabell 4) gir artsforekomstene *stor verdi*. I tillegg er det i oppsummeringen av influensområdet bl.a. tatt med to rødlistede naturtyper, samt anadromt vassdrag med forekomst av ål og elvemusling.

Oppdaterer man denne kunnskapen med gjeldende rødliste (2021), gir det til sammen ikke mindre enn syv truede arter (mot fire truede arter i 2018): **vipe (*kritisk truet*)**, **storspove og ål (*begge sterkt truet*)**, **hønehauk**, **gulspurv**, **sandsvale** og **elvemusling (*alle sårbar*)**.

I tillegg er det også en aktuell truet naturtype: **slåttemark (*kritisk truet*)**. I tillegg nevner vi nedbørsmyr, som er rødlistet som *nær truet*.

Til tross for at det altså finnes flere truede arter og trolig også minst en truet naturtype innenfor planområdet, har altså omtrent 95 prosent av den delen av planområdet som skal bygges ut, ikke blitt konsekvensutredet. Dette må etter vår mening anses for å være et klart brudd på kravene og forutsetningene som ligger i forskrift om konsekvensutredninger.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold må til tross for de nevnte registreringene, likevel sies å være svært mangelfullt. Viktige perspektiver som ser ut til å mangle helt, er eksempelvis følgende:

- Den økologiske funksjonen av et stort og sammenhengende naturområde.
- Myrområdene (ca. 30 dekar): Noen av myrene skal tas vare på, andre skal ødelegges.
- Områdets fuglefauna har ikke blitt kartlagt i det hele tatt, tilsvarende kan også se ut til å gjelde for slåttemark. Vi ser at Alver kommune (adm.) i sitt saksframlegg også påpeker mangler når det gjelder kartlegging av fuglefauna – og derfor at en slik kartlegging bør gjennomføres.
- Det mangler også et helhetlig perspektiv på kulturlandskapet og dets arter i planområdet og influensområdet. Vi ser at Alver kommune (adm.) i sitt saksframlegg peker på mangler når det gjelder faglige vurderinger knyttet til slåttemarker – og at dette temaet derfor bør utredes grundigere.

Kunnskapsgrunnlaget om arter ser ut til utelukkende å være basert på det som fra før og «tilfeldigvis» har ligget inne av observasjoner i *Artskart* – det er for øvrig kun henvist til én feltdag (attpåtil i midten av oktober) i planområdet i forbindelse med Rådgivende biologer sin naturmangfoldrapport (2018). Denne ene feltdagen ser ut til å ha blitt brukt til å se etter ulike naturtyper og gjøre seg kjent i planområdet på et mer overordnet nivå, og inneholder etter hva vi kan se ingen systematisk arts- eller naturtypekartlegging. Det må altså kunne antas at det er store hull i kunnskapsgrunnlaget blant annet når det kommer til fugler, planter (inkl. moser og lav) og insekter, og kanskje også når det gjelder naturtyper.

Nytteverdien av planen

Vi mener at det verken i konsekvensutredningen (som altså kun dekker en svært liten del av planområdet) eller i planbeskrivelsen kommer fram hvilken nytteverdi planen vil ha om den blir realisert. Det er jo nytten av reguleringsplanen som skal vurderes opp mot de negative konsekvensene som den samme planen vil ha. For eksempel mener vi at det bør fremkomme noe om hvor stort overskudd det er av regulerte boligområder i Alver kommune. Hvis det allerede er mange regulerte boligområder i den samme delen av kommunen, så mener vi at det er grunn til å spørsmål ved reguleringsplanens nytteverdi. Det er et kjent tema at tomte-/planreservene i mange kommuner er betydelige, noe som medfører at regulerte områder blir liggende i svært mange år før de eventuelt blir bygget ut.

Vi savner altså et overordnet blikk på det aktuelle planforslagets nytteverdi. Selv om vi er klare over at planforslaget i stor grad er i tråd med den overordnede kommunedelplanen (tidligere KPA for Meland kommune), så mener vi at det er et poeng at planbeskrivelsen også kort drøfter tomte-/planreservene i kommunen som helhet.

Vurderinger etter naturmangfoldloven

Vi kan ikke se at det er gjort vurderinger etter naturmangfoldloven §§ 8–12, jf. § 7, i planbeskrivelsen. Vurderinger etter § 7 skal fremgå av *beslutningen* (her: planvedaket), men vi mener likevel at det ville være nyttig å se hvilke vurderinger tiltakshaver selv har gjort etter § 7, selv om de endelige vurderingene knyttet til § 7, altså er planmyndighetens oppgave.

Vi finner også lite eller ingen informasjon om samla belastning, f.eks. som gjelder det aktuelle planforslagets konsekvens, sammen med konsekvenser av allerede utførte tiltak i Mjåtveit-området, f.eks. på kulturlandskapet, Mjåtveitelva og andre deler av det definerte influensområdet (jf. naturmangfoldloven § 10).

Vi finner også lite eller ingen informasjon om vurderinger av alternativer og avbøtende tiltak (jf. f.eks. naturmangfoldloven §§ 11 og 12).

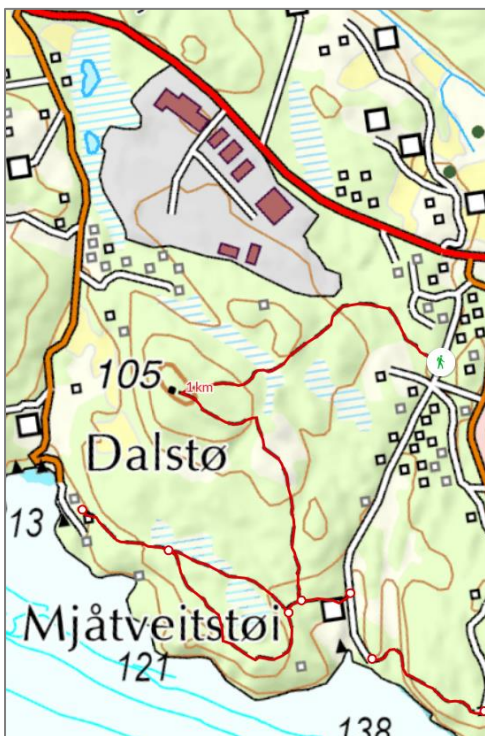
Friluftsliv

Flere stier i planområdet er mye brukt av lokalbefolkningen – og disse, samme med omgivelsene, utgjør et godt eksempel på et friluftslivsområde som ligger innenfor 500 meter av der folk bor (ref. stortingsmeldingen *Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet*).

Vi mener at dagens bruk av området til friluftslivsformål i altfor liten grad kommer fram av planbeskrivelsen – der punktet som heter *Rekreasjon og friluftsliv* kun ser ut til å fokusere på hvilke *positive* konsekvenser planforslaget kan få for friluftslivet. **Det står altså ikke noe om de negative konsekvensene ved at store deler av dagens friluftslivsområde, inklusiv store deler av dagens stier, vil bli ødelagt av utbyggingen.**

Vi mener at dagens stier må sikres gjennom egnet reguleringsformål og tilhørende bestemmelser. Nedenfor er et skjermbilde fra *UT.no*, der blant annet stien til Furefjellet (105 moh.) er markert.

Vi ønsker også å spille inn at en omfattende opparbeidet kyststi ikke nødvendigvis er positivt for friluftslivet – tilrettelegging av en enkel sti i et såpass intakt naturområde vil nok på mange måter være en langt bedre løsning – også for naturen. Her tar vi med at ivaretagelse av dagens stier trolig vil være langt viktigere for friluftslivet enn opparbeiding av en slik kyststi som planforslaget legger opp til.

Utklipp fra UT.no, som trolig viser de mest brukte stiene innenfor de foreslåtte planområdet.

Referanser til aktuelle saker med lignende problematikk

Mangelfullt kunnskapsgrunnlag om naturverdier, og tilhørende mangelfulle vurderinger knyttet til naturmangfoldloven § 7, har vært et gjentakende tema i flere klagesaker som FNF Hordaland, inkl. samarbeidspartnere, har jobbet med de siste årene.

Av relevans for den aktuelle saken, ønsker vi særlig å nevne disse to uttalelsene som kom fra Sivilombudet i mai og juni i år:

- Uttalelse fra Sivilombudet i sak som gjelder reguleringsplan for Nye Veia barneskole, Karmøy kommune. Reguleringsplanen er nå opphevet av Statsforvalteren i Rogaland.
<https://www.sivilombudet.no/uttalelser/detaljregulering-for-nye-veavagen-skole-klageinstansens-provingsplikt-og-betydningen-av-nye-opplysninger-som-tilkommer-etter-kommunens-vedtak/>
- Uttalelse fra Sivilombudet i sak som gjelder reguleringsplan for fylkesvei 561 Kolltveit–Ågotnes, Øygarden kommune. Statsforvalteren i Vestland vurderer nå om det meste av reguleringsplanen skal oppheves.
 - <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/mangelfull-vurdering-etter-naturmangfoldloven-reguleringsplan-for-ny-fylkesveg/>
- Klagevedtak fra Statsforvalteren i Vestland som gjaldt reguleringsplan for Fossesjøen, Alver kommune. I denne saken innrømmet Statsforvalteren saksbehandlingsfeil knyttet til naturmangfoldloven § 7, jf. § 8, og mulig feil også etter forvaltningsloven § 17. Statsforvalteren fant likevel at reguleringsplanen var gyldig, siden de ikke hadde grunnlag for regne med at feilen virket inn på resultatet (jf. forvaltningsloven § 41).
- Klagevedtak fra Statsforvalteren i Vestland som gjaldt reguleringsplan for Kokstaddalen, Bergen kommune.
 - <https://www.statsforvalteren.no/vestland/plan-og-bygg/plan--og-bygningsrett/reguleringsplan-for-kokstaddalen-oppheva/>

Vennlig hilsen,

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland

v/ koordinator Gunvar Mikkelsen

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivorganisasjoner i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftslivinteressene. Per i dag er det elleve organisasjoner tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, BirdLife Norge avd. Hordaland, Friluftsrådet Vest, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Syklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT), Voss Kajakklubb og Hordaland krins av Norges Speiderforbund. Sammen representerer organisasjonene over 47 000 medlemmer.